

Alte Drucke

Davidis Chytræi In Historiam Iosvæ, Iudicvm, Rvth, in Prophetas & Psalmos aliquot; & Sententias Syracidæ

Chytræus, David

Lipsiae, 1592

VD16 C 2504 T. II

Caput vndecimum & duodecimum.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-148122

Asdoth, loca decliua vel valles fluuiatiles. *Cadesbarne*, decem miliaribus à Ierosolyma, versus meridiem, de quo infra Ios. 15. שדק sanctus ברנע filius vagus. *Gazam*, limes Palæstinae versus occasum brumalem, de qua Ios. 13. גזא Azah, fortis, munita. *Gosen*, in tribu Iuda. Ios. 15. גזא Gûsen imber, pluuia vehementior, vel palpatio, à ששג.

Caput vndecimum & duodecimum.

L O C I.

IN historia bellorum populi Israël, non solum exempla fortitudinis & felicitatis heroicæ in prosperis successibus & victorijs amplissimis: verum multò magis *testimonia presentia Dei in ecclesia, & certitudinis doctrina*, huic populo diuinitus tradita, & *exempla IRAE* in regum & populorum Cananæorum excidijs, & *GRATIAE ac misericordia Dei* in defensione ecclesiæ & piorum inuocantium ipsum, considerentur, quibus *timorem Dei, fidem, inuocationem, gratiarum actionem & studium obediendi Deo in pectoribus nostris exuscitemus & confirmemus.* Secundò, discrimina inter bellatores Ethnicos, Achillem, Herculem, Iulium Cæsarem, & pios milites in ecclesia Dei, Iosiam, Dauidem, Maccabæos, & similes sumpta à causis efficientibus, impulsuis, adiuuantibus, & finibus, in procæmio huius enarrationis recitata repetantur. III. Exemplum sententiæ, Iratus ad pœnam si quos Deus rapit, Eripere mentem prius talibus solet, Caliginemq; offundit, vt ruant suas Furenter in clades, sibi quas noxijs Accersierunt vltro consilijs mali. Ita enim solet Deus punire impios, vt mentes eorum excœcari & pertinaciam durari finat, vt cœci & amentes in consilijs errent, & tristissimas calamitates & miseras ipsi sibi attrahant, sicut Astiages θεσλαθης ων, cum Deus eum punire vellet, excœcatur, vt Harpago, cuius filium patri mandendum apposuerat, exercitus commendet. Croesum Deus dementari finit, vt bellum Cyro non necessarium inferat. Ita Pompeium errore, cum planè adhuc imparatus esset, bellum aduersus Iulium mouisse, & nocitura arma poposcisse narrat Lucanus. Sic Pharao desertus à Deo, confirmata iam contumacia primùm à se ipso, deinde à diabolo regnante in ipsius corde, indurante ipsius impietatem, excœcatur, vt prudens, sciens, viuus, vidensq; insequatur Israëlitas per mare rubrum, & cum toto exercitu pereat. De hac tristissima pœnâ dicitur hoc loco, Domini sententiam fuisse, vt indurarentur corda regum Cananæorum, vt pugnarent contra Israël, & caderent.

T E X T V S. capitis XI. Iabin rex ASOR. Duæ vrbes sunt hoc nomine, quæ ambæ in tribum Neptalim postea inciderunt, Ios. 19. altera versus meridiem & occasum Ptolemaidi vicinior, cuius long. 67. 5. lat. 32. 57. altera orientior ad fontem Iordanis, quæ עזר חזר En Hazor, Ios. 19. vocatur, cuius long. 67. 24. lat. 33. 8. Hæc regia Iabin fuisse existimatur. Significat autem Iabin, sapientem & potentem, vt germani regem nominant, *Rönig/ à fönnen/ der viel kan/* qui multum potest & multa scit. Nullus est enim, vt Vegetius de re militari inquit, quem oporteat vel plura vel meliora scire, quam principem, cuius doctrina debet omnibus prodesse subie-

subiectis. *Asor*, Ebraicè חָזוֹר Hazor, vel Chazor, vt in tabula Palæstinae scribitur, latinis significat castellum, arcem. *Iobab*, dolens, eiulans. *Madon*, existimo oppidum tribus Ifaschar fuisse, מוֹדוֹן modius, mensura. *Regem Semeron*, oppidum tribus Zebulon, Ios. 19. Nam Samaria sedes regni decem tribuum, ab Amri rege Israël, diu post Iosua tempora, primum condita est in monte tribus Manasse, quem circumhabitatum ab ima valle ad summum verticem domibus priuatorum instar pinus, in summo apice Arx regia textit, ex qua vsq; ad Ioppen & Arabiam prospectus patuit, 3. Reg. 16. שִׁמְרוֹן Simeron, custos. *Regem Achsaph*, in tribu Aser, cuius longitudo 67. 3. lat. 33. 5. אֲחִישַׁף incantator, magus. *Ceneroth*, in tribu Neptalim, Ios. 19. 3. Reg. 15. cuius longit. 67. 12. latit. 33. 4. כְּנֻרוֹת cithara. *Dor*, maritima, in finibus Ifaschar & Manasse, inter Casaream Stratonis & Carmelum, obsessa ab Antiocho, 1. Maccab. 15. דוֹר generatio, pila. Ad radices *HERMON*, iuga montis Libani, à Tyro ultra fontes Iordanis & inde in meridiem porrecta, חֲרִימוֹן excidium, anathema. *In terra Maspha*, prope Sidonem. nam & alia oppida fuerunt huius nominis: in tribu Benjamin prope Rama & Silo, vbi Samuel iudicauit populum, 1. Reg. 7. 10. Ios. 18. Neem. 3. & in transIordana regione prope Ramoth Galaad, Ios. 13. Iudic. 10. 11. מִצְפָּה Mitzpha, specula. *Ad aquas Merom*, Lacum Merom medio itinere inter Tiberiadem & Sichem, in tribu Manasse collocant, ad grad. lon. 66. 36. Lat. 32. 25. Sed fortasse longius versus boream situs fuit. אֲמָרָה amara. *Sidonem magnam*, urbem Phoeniciæ antiquissimam & celeberrimam in littore maris mediterranei in extremis finibus Palæstinae versus septentrionem, conditam à Sidone filio Canaan, Gen. 10. vbi officinae vitri primæ fuerunt. postea in tribum Aser incidit, Ios. 19. Iudic. 1. Huius crebro meminit historia euangelica, Matt. 11. 15. Luc. 4. 6. 10. Act. 12. 27. צִידוֹן Zidon, venator. *Aguas Masserephoth*, thermæ in regione Sidoniorum. מַיִם חַיִּים מַסְרֵפּוֹת, combustiones aquarum, seu calidæ aquæ, thermæ, à שֵׁרָפִים vnde Seraphim, Angeli flammei. *Sicut praeceperat dominus Moyse seruo suo*, Deut. 7. Exod. 24. *Terram Gosen*, in tribu Iuda, Ios. 15. 10. גֹּשֶׁן imber. *A Seir vsq; Baalgad*, longitudo Palæstinae est à montibus Seir in Idumea, vsque ad fontes Iordanis & radices montium Libani, qui Baalgad, nominatur, vbi & oppidum Baalgad situm, & in monte templum augustum in honorem Caesaris Augusti ab Herode ædificatum est. אֲרָבָה dominus accinctus. *Multo tempore pugnavit Iosua*, scilicet integrum septennium. *Interfecit Enachim de montanis Hebron & Dabir*, Historia prolixius recitatur Iudic. 1. De urbe Hebron cap. 10. diximus. Significat autem *Hebron*, collegium. *Enachim*, ἀνακτας, reges, seu principes, seu torquatos. *Dabir*, oraculum. *Anab*, botrum: *Gaza*, in finibus Palæstinae versus Aegyptum, maritima, de qua, & duobus sequentibus oppidis Azoto & Geth, prolixius dicam Ios. 13. אֲזָחַי Azah fortis, munita. *Geth*, תֵּן mola. *Azotus*, אֲזָדוֹד Afdod, ignis dilecti.

CAPVT DVODECIMVM:

A Naxi Παλαίστιος est, seu catalogus regum & populorum, quos Moses & Iosua exciderunt, eorumq; regiones & agros Israëlitis possidendos distribuerunt.

stribuerunt. Quorum bellorum historiæ, partim à Moyse, Num. 21. Deuteron. 2. 3. partim à Iosua, cap. 6. 8. 10. 11. descriptæ sunt.

Urbes & Reges à Moyse subacti.

A torrente Arnon, qui ex finibus Ammonitarum manans, & Amorrhæos ac Moabitas separans, in mare Salis effunditur ad grad. long. 66. 23. lat. 31. 53. cuius mentio fit, Num. 21. Deut. 2. 3. Ios. 12. Iudic. 11. ארנון Arca cedrina, ab ארן, vel lux filiorum ab אור, vel lux gaudij, à רגן. *Vsq. ad montem Hermon*, iuga Libani propè fontes Iordanis.

SEON rex Amorrhæorum, Num. 21. Deut. 1. 2. 29. Psal. 134. 135. שֵׁהוֹן vastator. *Amorrhæus*, loquax. *ESHEBON*, metropolis Seonis, monti imposita, & tribui Ruben ac Leuitis postea attributa, Ios. 13. 21. חֶשְׁבֹן Hesebon, cogitatio, imputatio. *Aroer*, in finibus tribuum Gad & Ruben, Ios. 13. Num. 3. Deut. 2. Esa. 17. Jerem. 48. מירי myrica, vel dissipatio, ab מיער, Græci Areopolin nominant. *Galaad*, regio inter mare Galileæ & Ammonitidem. גלעד tumulus testimonij seu fœderis, Gen. 31. *Vsq. ad torrentem Iaboch*, orientem in finibus Ammonitarum, & in Iordanem se exonerantem, paululum infra mare Galileæ, terminus fuit regni Seonis, Num. 21. Deut. 2. Nomen accepit à lucta patriarchæ Iacob cum Angelo filij Dei, Gen. 32. ab ענק luctatus est. *A solitudine*, Arabiæ desertæ. *Vsq. ad mare Cenereth*, mare Galileæ, seu Genzareth, seu Tiberiadis, cuius creberrima in Euangelistis mentio fit. כנרת cithara. *Mare deserti seu Salis*, mare mortuum, de quo supra, Ios. 3. fol. 37. *Bethsmoth*, in tribu ruben, Ios. 13. Num. 33. domus deserti. *Aseroth*, Ebraicè Afdorh Pifgah oppidum tribus Ruben, Ios. 13. אֶשְׁרוֹת effusiones seu scaturigines aquarum. *Phasga*, pars montium Abarim, qua Hierichuntem spectant, Deut. 3. 34. Num. 21. 23.

OG, rex Basan, Numer. 21. Deut. 3. 29. Psal. 135. 136. Ios. 2. 13. 9. &c. עוֹי coquus. *Basan*, pinguedo. *Raphaim*, medici, saluatores. *Astaroth*, in regione Galaad à superiore parte maris Galileæ versus orientem. אֶשְׁתָּרוֹת Greges seu caulæ ouium. *Edrai*, propè lacum Gadarenum in Galaaditide. אֶדְרַי brachium meum. *In monte Hermon*, iugis montium Libani, à grad. latitud. 33. 20. vsq. ad 32. 52. vbi montes Galaad incipiunt. *Salacha*, in montibus Libani propè Machati, non procul à fontibus Iordanis. סֶלְחָה semita. *Gessuri*, superior pars regni Basan. גֶּסְּוּרֵי massa lucis. *Machati*, propè fontes Iordanis, & Casaream Philippi. מַחַתִּי contusio. *Moyse famulus domini*, Num. 21. 32. Deut. 3. *Ruben*, filius visionis. *Gad*, accinctus. *Manasse*, obliuisci faciens.

Urbes & principes seu reges à Iosua victi.

Baalgad, oppidum propè fontes Iordanis, ad radices Libani, cuius iuga eo in loco Baalgad nominantur, בעלגד dominus accinctus. *Vsq. ad montem Libani*, in Ebræo est vsq. ad montem Ienem. הַלֶּק Halek, id est, glabrum seu carentem arboribus, quæ itur in Seir. fuerunt montes steriles Arabiæ Petrææ, similes scopulis Noruægiæ. *Seir*, princeps Arabiæ Petrææ, cuius posterii à nepotibus Esau pulsii, Gen. 36. 14. Deut. 1. 2. שַׁעִיר hispidus, villosus. *in Aseroth*, appellatiue reddendum fuit, in locis decliuibus & irriguis.

Sequen-

Sequentium oppidorum & urbium situs & etymologiae pleraque; precedenti capite 2. 7. 10. 11. recitatae sunt, & paulo post in tribuum distributione denuo repetentur. *Hiericho*, Lunae urbs. *Hai*, aceruus. *Bethel*, domus DEI. *Hierusalem*, doctrina pacis. *Hebron*, collegium, societas. *Hiermoth*, Iarmuth, doctrina mortis. *Lachis*, aethiops, Ios. 10. fol. 57. *Eglon*, orbis, femita. *Gazer*, diuisio in tribu Iuda. *Dabir*, oraculum prope Hebron. *Gader*, sepes, paries, in tribu Dan. *Herma* seu *Horma*, excisio, Iudic. 1. Deut. 1. Num. 14. 21. *Hereth* עיר Arad, in finibus Arabiae petraeae, Num. 21. 33. Iudic. 1. latine onager. *Lebna*, candida, in tribu Iuda, Ios. 10. *Odollam*, in tribu Iuda, Gen. 38. 1. Reg. 22. 2. Reg. 23. Mich. 1. אדולאם Adullam, praeda vel testis eorum. *Maceda*, foetor verticis, Ios. 10. *Bethel*, domus Dei, Ios. 7. fol. 42. *Taphua*, meditans, prope Betharaba, Ios. 15. 16. 17.

Ofer, in tribu Zabulon prope Nazareth, patria Ionae prophetae, Ios. 19. 4. Reg. 14. הופר Hopher fossor. *Aphec*, prope Ietzrael in finibus Isaschar & Manasse. אפק fortis vel riuus, aliud in tribu Aser, Ios. 19. *Saron*, in tribu Ephraim. שרון campestris regio seu umbilicus. *Madon*, modius, Ios. 11. *Afor*, Hazer in tribu Neptalim, Ios. 11. *Semerom*, custos, in tribu Zebulon, Ios. 19. *Asaph*, incantator, in tribu Aser, Ios. 11. 19. *Thenach*, prope Samariam versus ortum. תענך seductor. *Mageddo*, prope Tenach, in tribu Manasse, Ios. 17. Iudic. 1. 5. 3. Reg. 4. 9. 4. Reg. 23. מגדו turma, cuneus. *Cedes*, sanctitas, in tribu Neptalim, urbs refugij, patria Barak Iudicis. *Iachanem*, in littore maris, prope Ptolemaidem sita, in finibus tribuum Zabulon & Aser. יקנעם Iakneam, auscultatio iucunda. *Carmelus*, mons tribus Zebulon & Isaschar, prope Ptolemaidem in mare excurrens, celebris in historia Eliae & Elisaei, 3. Reg. 18. 4. Reg. 2. 4. כנמל spica tenera. *Dor*, generatio, Ios. 11. *Galgal*, auolutio, existimo esse in tribu Ephraim prope Bethoron. *Thersa*, quae postea fuit sedes aulae Ieroboam, 3. Reg. 14. 15. 19. 4. Reg. 15. prope Samariam. תירצה Thirzah, dilecta.

Caput XIII.

Hactenus primum librum Iosuae, qui historiam occupatae à Iosua & Israëlitis terrae Canaan patribus promissae, & Reges ac vrbes à Iosua victas commemorat, absoluimus. Nunc secundum librum inchoamus, qui distributionem TERRAE CANAAN in duodecim tribus populi Israëli, sorte factam, & CHOROGRAPHIAM totius PALAESTINAE accuratam continet. Quam, cum natura suam quisque patriam amet, & haec verus ecclesiae Dei patria sit, in cuius singulis ferè oppidis & vestigijs DEVS se inde vsque ab Abraham multis illustribus testimonijs & miraculis patefecit: & postea Christus ipse natus est, & euangelion suum passum praedicauit, & miraculis confirmauit: attentè & diligenter omnes piaè & studiosae mentes aspicient & considerabunt.

Singulare enim lumen, & velut oculus in lectione totius sacrae historiae, Mosis, Iosuae, Iudicum, Regum, Prophetarum, euangeliorum & actuum apostolorum, est haec chorographia, seu locorum & urbium Palaestinae praecipuorum, in quibus res maximae à vero Deo & filio Dei domino nostro